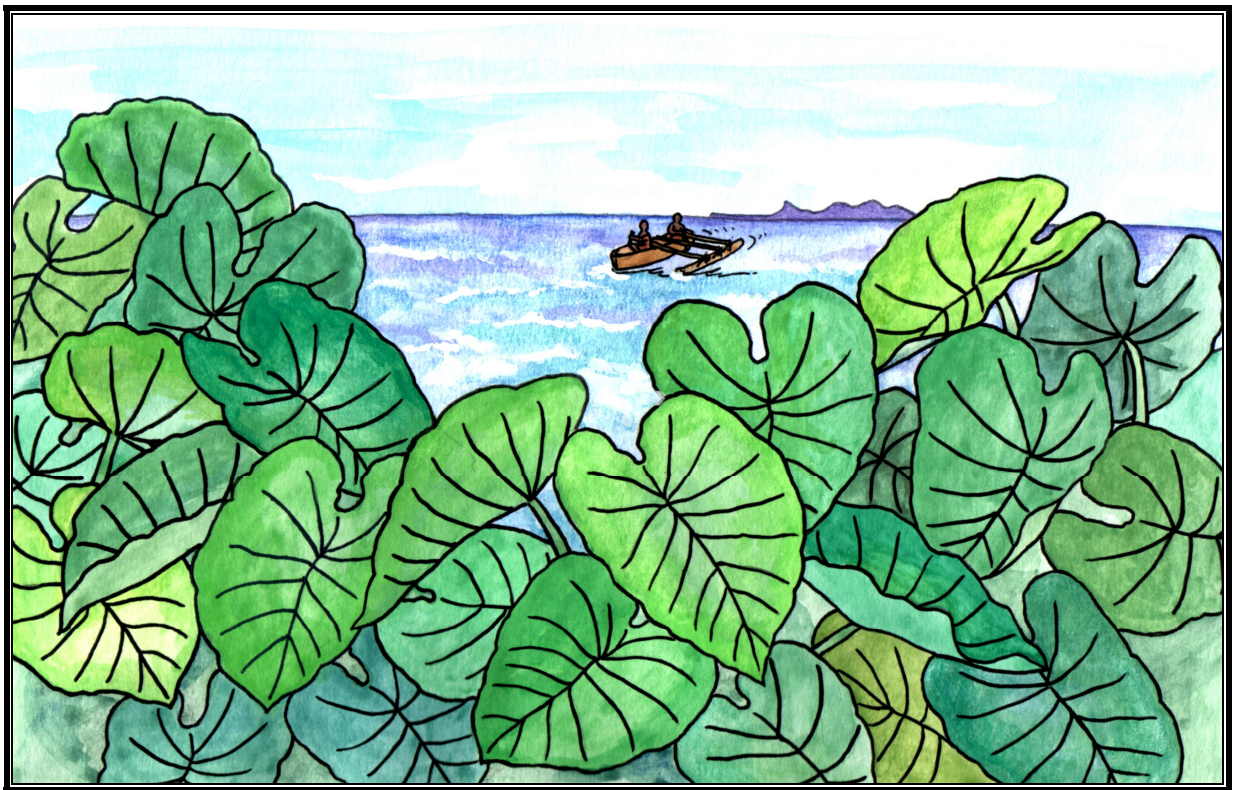

*Alex & Sawako FRANÇOIS
Taitus SĒRORTĒLSÖM*

**Storian long lanwis blong
Lemerig**

Vanua Lava, Banks, Vanuatu

Nvāu 'ām 'a Lēmērig

2006

Alex & † Wolta Robin

Lalngetak, east Vanua Lava

31 July 2003

SMOL TOKTOK LONG BISLAMA

Mā'ān ge wí ! Buk ia, blong wanem? Insaed long buk ia, mi stap putum wanples samfela kastom stori blong **LEMERIG** (*Lēmērig*), wan eria blong Vanua Lava aelan, Bankis, TorBa provens, Vanuatu. Stret ples we lanwis ia oli stap yusum bifo, hemia ol vilej antap long bush, long west blong Vanua Lava: Leon, Sasar, Lesa, Bek (*Päk*)... Be tedei long 2006, ating 2 o 3 man nomo oli save yet toktok long lanwis ia, mo oli stap long wanwan ples long aelan.

Feswan, long 1998 mi lanem smol lanwis Lemerig wetem **Joj Lorin**, long vilej blong Mwesen, southeast coast. Mi harem se wan woman nem blong hem **Gladis**, hem i save lanwis tu, be mi no mitim hem; hem i stap long vilej blong Kerebitia, long south blong Vanua Lava. Long yia 2003 mi bin lukim olfala **Bes Tabeva** mo oldwoman **Ansen Rogen**, we tufela i stap long vilej Vera'a, southwest coast. Ale, finis mi wokbaot raon long aelan mi kasem smol station blong Lalngetak long east coast, mo mi mitim olfela **Wolta Robin**. Trifela man nao oli talem olgeta storian blong bifo we i stap insaed long buk ia; mi talem tankyu tumas long trigeta. Robin, Joj Lorin wetem Bes trigeta i lus long 2004 mo 2005.

Gogo, ale long January 2006 mi putum tingting se bae mi stap smoltaem long haos blong Eli Field, filwoka blong *Vanuatu Kaljoral Senta*, long vilej blong Vetuboso; mo wan olfala we i save lanwis blong Lemerig bae hem i kam blong helpem mi blong andastanim ol storian ia. Man ia nem blong hem **Taitus Sërortēlsöm**: hem nao hem i tijim mi long lanwis

Eli Field & Taitus Sërortëlsöm

Vetuboso, southwest Vanua Lava - 7 January 2006

blong Lemerig. Mi wantem talem tankyu tumas long hem, wetem Eli we i helpem mitufela bigwan. Hemia nao, presen blong mi we mi bin promisim long yutufela: first buk long history wetem lanwis Lemerig!

Wok blong mi, mi stap lanem ol difren lanwis blong Vanuatu. Mi raetem finis sam diksonari, sam buk blong kastom stori. Mi stap mekem ol buk ia, blong ol man blong Vanuatu oli save holem taet lanwis mo kastom blong bifo. Woman blong mi Sawako hem i helpem mi blong mekem buk ia, hem i droem ol pija.

Sipos yufala i wantem raet i kam long mi, yufala i traem sendem nomo mesej i kam long adres ia.

Qöñ ge itōk sir kīmī.

Ē nē, Alex.

Alex FRANÇOIS
LACITO-CNRS
7 rue Guy Moquet
94801 Villejuif
FRANCE
<francois@vjf.cnrs.fr>

Mā'āk wā gōsōw

Ansen Rogen

Vera'a
(27 July 2003)

N mā'āk wā ngōsōw.
Tāru mvan mēn gen mērag, van gen
mērag va'a ne. Tāru va~ van, van was
me nmērag 'ār 'i ge mān qē'.

Gōsōw so "Mā'āk, nāk rem!" Melnān wo "Óòó,
gōsōw, nāk rem!"

Tāru mvervélēs va~ van, e gōsōw mvan sag mrem
kal sag, tas sōw mi
mā'āk.

Ta qēl sōw me mēn mā'āk e,
ge 'ār sōw lalnēgi e.

Ti nwāk wor nmērag e: 'ev'ē
sōw; ti nwāk wor, 'et sōw
e, 'et ngōsōw e m'av'av
sōw lon wā, ti wo "Ohoo,
ge se!"

**Ti n'ev'ē rāk, alē ti nvan lis
vele.**

**Ti nvan me : "Ngëk tut 'i
gën!" Wā ti "Vä?" Wā
"Tut 'i gën!"**

**Ti nta wor lik sōw, 'av'av
lik, mermer sōw, wo
'ev'ē.**

"Ohoo, ngëk e tut lāv 'i ti!"

**Pa ēge e mvan me, le rāk
mërag e, mgis marmar
mërag e ge män lawlaw
qē'.**

**Alē, mkālāk, mle nmërag
ne, wotnag sōw 'ān qā'ān
mā'āk e.**

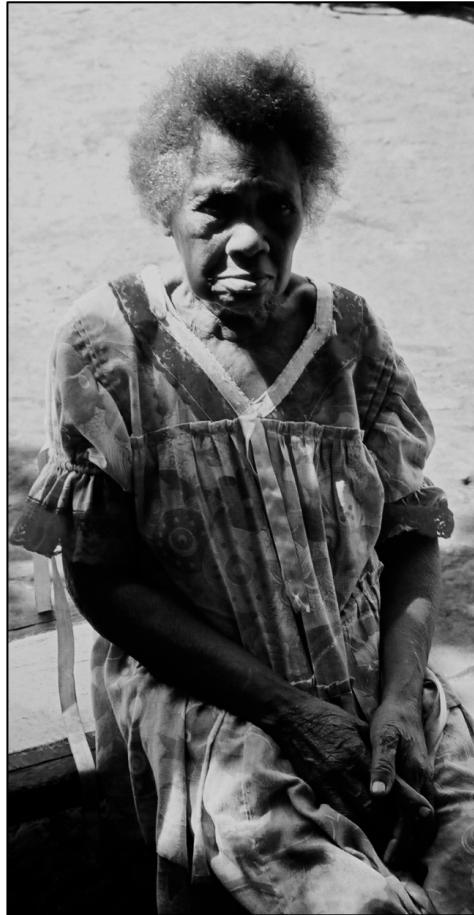
**Ti nvan sōw wë nwāk rāk, wāk rāk lege. Alē, ti
ntek sag mē Gōsōw so "Gōsōw! Van me, 'ö' sōw
me, gättru mōl."**

**Pa ē Gōsōw e m'ëqël me va~ van wā, rëv'ē nqe'an
pa ti nle kal e nvus tégiri.**

**Pa nesne sag se lē qōl'ān e, tégiri e n'är marmar se
lē qōl'an e, täru wā koñ rāk, koñkoñ rāk lege.**

E n'är lāv tan gölögi.

Mqē'. Kalgi ge qëqë' qogor.

M̄ereg wā nov

† *Bes Tabeva* †

Vera'a
(27 July 2003)

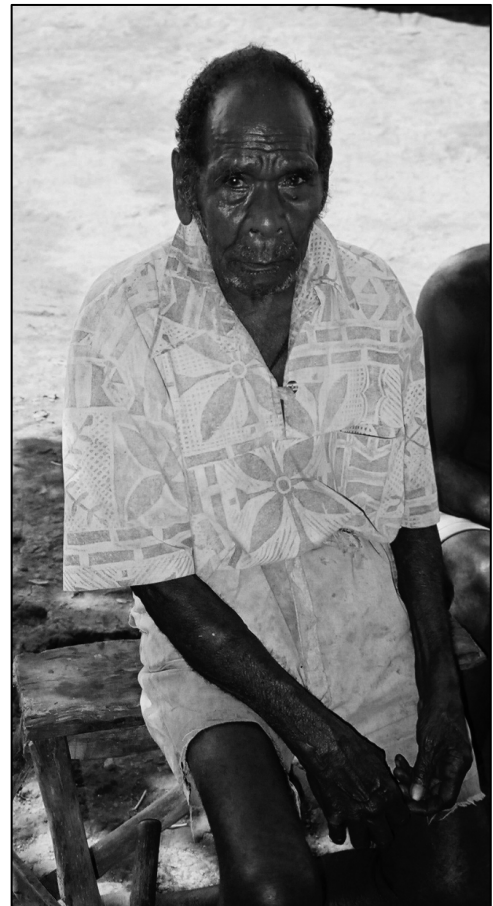
N m̄ereg wā nnov.
Tāru van pē gil
nuw. Tāru mgil
nuw, gi~gi~gil.

“Māl pas, gättru mōl! — Pa
gättru m̄onm̄on kāvā?
Gättru m̄onm̄on row lalñe
ve' e, lē li? Gättru m̄onm̄on
lē li.”

Tāru van qēl row, sölö' sag
nev.

Nov ge m̄on ge 'ör 'i nger pē
sivsiv nuw, pa n̄m̄ereg niv.

Tāru pu' sur sōw, ris ri~ris,
n'ir nuw e monog qē', alē

täru siv.

**Täru sivsiv, sōwlē nov
nsiv gān ge mētmēt ge
mētmēt. Siv mētmēt 'örma'
wal.**

Pa n̄mereg pu' 'i ge 'et 'i.

**Van va~ van, täru pu' gengen
van va~ van, n̄mereg wā, row
rāk sag kene: "Pulsāl! Nli nmele'!"**

**Sōwlē täru mgāv lulu e: van row, n̄mereg piriir kēl
me lē lölö li, wā nov nkalu ne, nvan. Nqälāñ wal.**

Kēl me lölö li, ngen qē' n'ir nuw, sōwlē, ti nmōl.

Paspasne tektek gēn.

Nve' Maltëtrāg

† *Wolta Robin* †

Lalnē'āk

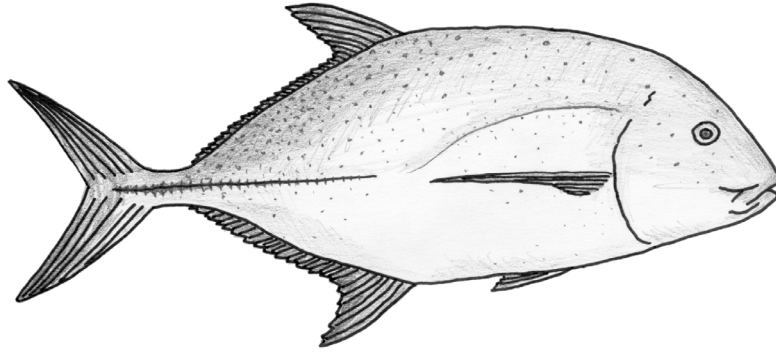
(31 July 2003)

Tär 'og'og wël lē sele
Wōlrēv, vunu: van Ñere
Pinimen e, 'ān vāli kēl
me ne, pa 'et kal sag.

Tär 'og'og kene, ērge
'og'og; qōñ vōwal tär
wā "Ei! Kiri wō', gät
'og'og köwö', pa gät ē
pigpig 'ä nmōmō, pa kiri
wō' gät qēl sōw lē e,
gät pili'. Gät 'ār'ār gät
mōmō."

Wo "Ge itōk." Tär van.
Kē mrevrev, lo mvan row

e 'ān vögö lām, alē tär qēl.

**Qēl sōw e, tär 'ār nvē'ë. Tär 'ār nvē'ë 'ā~'ār, 'ār qē'
nvē'ë tär van me, pōl. Pō~pōl, pōl qē', tär 'al.**

Tär 'al 'a~'al, 'al qē', wa kē e nmälägläg.

**Kē mmälägläg ne e, tär siñ. Siñ e tär van 'ān me'
va'a gēn.**

**Tär pili' row. Van van van, tär van pili' pili', pili'
row pili' row vavavan ~ Sōw, ērge na ti ne mvan
qēl kēl sar mākä wö', tär van sōw.**

**Pa n'ānsār vōwal e mvan row e pa nve' e māl van
sar e pu' 'i e.**

**E sōw e, ti mvan row, van kal row rān ve' e, ti mtēt
e wē nme'.**

**Van row ne, van 'ān vāli gēn. Van me van me, van,
van van, tāñ row e, ti nvan kēl 'ān vālgi. Vanvan
kēl me 'ān vālgi ne, pa nve' e māl qē'ēg van rāk.**

**Māl vanvan, ti nvanvan row ēgēn. Kēl sar e, ñere
me' e māl rēs.**

Ti nvan row, van row, va~van e... ti nva~van kēl
me wö': "O, köwö' nlām ! Köwö' nlām la'i."

Ti nvan kēl 'ān vālgī. Van vavavan ne, ntān row e:
"Oo! Ekē na wö' nlām!"

Ewa ti nvan kēl. Vavavan 'ān vālgī : "Oo! Ekē na
wö' nlām." Ewa ti nvan kēl.

Ti nvan van kēl ekē ne wa ti n'et e, ērge e nev mōr
ewa lē aqiiiit e!

Wā nve' e va'a row e. Va'a row e.

Ti nvan row, van row... Va~van e, ti m'et e wa
"Uu!" Ēge e m'eñ.

Ti n'eñ, 'e'e'e~ 'eñ e, nve' e ntek mi ti e va'a gēn.
Ti ntek mi ti wā "Ei! Nāk 'en 'eñ'eñ! Nāk 'ogrēn!
Nāk 'ogrēn, pa nāk pu' kal sag 'ān kē ge māmās.
Si nē wē mvan qēl kē ge rērēr, sōwlē nāk 'asem
me mē nē, wā: 'O, nkē ge rērēr! Naw e mtān nē
ēgēn. Sōw e, nē kvan kal sag. Nē kvan kal sag
'en naw! ..."

Sōwlē, ti nvan. Van van van va~ van, qēl kē ge
rērēr e, 'ānsār e n'asem sōw mi ti wā "Ekē, naw
e mtān nē ēgēn !" Ewā ti nvarkal.

Varkal sag me köwö' e naw e nmāmās 'en ti.

Tāru van van va~ van wā kē nmeren, wā tāru van
tān sōw a Torēs e.

Van täñ sōw a Torēs e, ti nvan sar.

Van pu' sar 'ān nēre me' e, nvan sar e, npu' lāv sar 'ān me' ~ wā ti ntek mē n'ānsār ne wā "Näk wē mvan kal sar, näk 'og'og, näk vasñē nqiñim. Nqiñim e wē mvavavan wā mtāñ mēltöl, sōw e näk van kēl me näk 'asem mē nē, gättru 'ö' kēl näk." Wē "Itök."

Ti mvan sar ne, van kal sar lē vunu, mē ērge ne, 'og'og ~

Sōw wa, ti mvasvasñē nqōñ mōn. Nqōñ vōwal e, ti mvasñē vasñē vasñē vasñē vasñē van vavavan ... täñ nqōñ mēltöl mākä 'alōw.

Sōwlē, kiri wō' ti nvan row me, ti nvasem kēl wēl ntektek mōn e. So "Nqiñik e, nēmtöl e 'alōw."

So ti n'asem kēl wēl mi nve' e. So "'Alōw lē mā'āv, näk van me. Näk van me lē mā'āv la'i." Sōwlē, ti mvan row, 'asem qē' mē ti, nvan kal kēl.

Kē mqōñ sōw, kē mmeren row ne, ti mqēl kēl row me, nve' e māl pu' 'örma'.

Ti mvan row, van kal rān ti, täru van wēl, ti m'aw nwes rār. Ti msisñē sisñē sisñē si~sisñē: nqä'än e wēnwēn qē' mi nwes rār.

“Sōwlē! Gättru ēgēn.”

**Tāru kālrāk ne, tāru van van van van van van van
van va~ van: tān sōw 'ān Nere Pinimen e; van
sar e ti ngar marmar wël a nqēñ ve' e.**

**Ti n'et wa: ērge ta 'i sag lē nvunu e, tār ta nqāñris
lowo! Tār ta nqāñris lowo, so ngengen sir nqōñ
mēltöl mun e 'aāman ow.**

**So “Kēh!” Ti nrow kal sag ne so nvan sar e mgar
marmar wël a lē qēñ ve' e: sōwlē, ti nvan kal. Ti
nvan kal, van sar e: “O! Lēlqōñ!”**

**Ērge ne e qās 'i sag e, nlāklāk lowo! Tār mta e,
nlāklāk lowo.**

**O tār lāk lāk lāk~k, lāk ewa, na ne mqē'; e tār qās
rāk e, tār lāk lu.**

**Ti nvan sar ne, m'ār pa'. 'Ār pa' wël kē ge
mälägläg.**

**'Ār pa' wël kē ge mälägläg ne, tār qās rāk lik sag
ne e, tār lāk lu ne e, ti nlāk lu rek.**

**Lāk lāk lāk lāk~k ewa ti nqē' ewā ti
nvan wël e n'ār pa' kē ge
mälägläg. Ewā ti nvan rāk.**

**Tār wē qās rāk ewā tār lāk sur ewā
ti nlāk sur rek.**

**Va~va~van e, e nreñe,
npulsālān e, n'et.**

**'Et 'et 'e~ 'et e wa: “Lāklāk 'i
ne, npulsēlök, pa ti nvan me**

**mäkävä ne ? Wa nqōn mēltōl mōn, kiri wō'. Pa
lāklāk 'i wō', npulsēlök sē lāklāk 'i now."**

Sōwlē, ti nqē' lāklāk, nreñe e nqē' lāklāk ēgēn.

**Ti n'är pa' kē ge mälägläg e ti n'et sā: n'ānsār e,
wā n'aāman e kävä ne, ti nlāklāk e n'är'är pa' e
kävä.**

**Ti nvan van va~ van e, tär qäs rāk kēl e, ti nlāk lu.
E van, van va va van e, nreñe e nvan me nvan
me, n'är pa' ke ne nvan va~ van e, ewā "Óòó!
Köwö' ti ē vanvan me qäl'ä köwö'. Ti
n'är'är pa' e, kävä ne kiri?"**

**Ewā tär qäs rāk lik ewa ti nlāk lu.
Ewa "Óòó! Ti n'är'är pa' ekē gēn."**

**Sōwlē ti nvan wēl van wēl van wēl
vavavan: kal qēl wēl kē ge mälägläg,
ekē ēge e n'är'är pa' lon e, wa~**

**Lāklāk e nqē' sōw van e wā n'aāman
e mvala wēl e wā nrow pa' kēl sar
kē ge mälägläg ewa: gōnōn e n'ör
varge ti ewā ti e, n'eñ.**

**M'eñ me ekē ne, tär wo: "Ēi ! Nsāv
ne?! — 'Ānsār e n'eñ'eñ e gā wēl
gēn."**

**Tär qē' nlāklāk ne, van wēl, wo
"Msāv'ē?" Wo "Óòó, npulsēlök e**

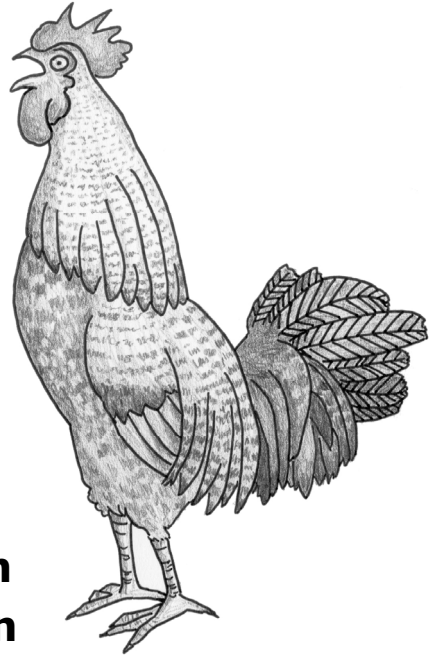
mqälän 'i e, pa ti e ti wow." Tär wo "Ei! 'Irgi?! Ti mmöl kël me?!"

E ti wo "Näk mvan 'i e, m'og 'i kävä ne? " Wo "Në mvan 'i, m'og 'i Torēs."

Sōwlē ~ wā nve' e, ti nle kël ti sar e ti nvala kal wā: nve' e nsēptēm rāk row mākä ne: wa nto e ntëträg!"

To mtëträg ne, ti mpu' lāv wal ekene. Ti mpu' lāv ekene ~

Tär wā: "Pa näk mmöl me rān sāv ne? — Ami van row rān Nere Qā'äg'äg e pa kimi 'et qël row lē naw e. Kimi 'et qël row lē naw e, kimi 'et sōw wa nnaw mele' 'i rān nve', pa ti e ti now, në mmöl me rān nve' e."

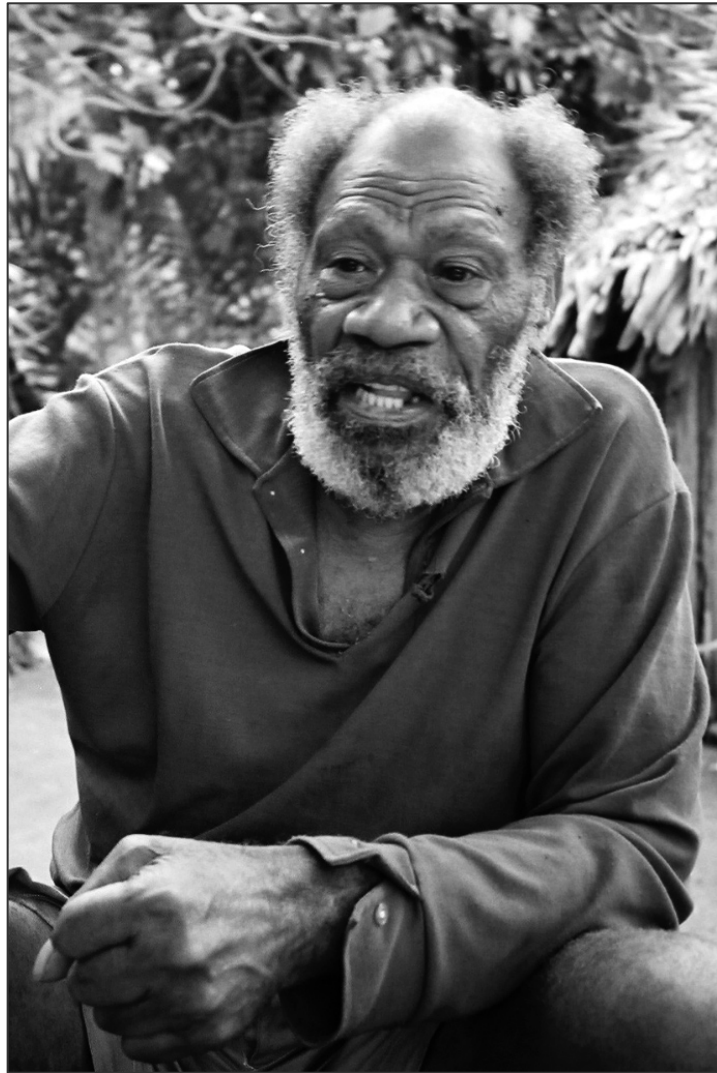
Sōw, nve' e pu' la'i rān 'ān vegi wö': täñ kiri wö', nsān e n-Mältëträg.

Pu' 'i. Sōw 'ān Nere Pinimen e, pöt vala me e, nvala lu sar wö'. Pöt vala me e, nvala lu row wö'. Vala lu sar wö'...

Tär ge öl wā 'Lē li Awaw'. 'Lē li Awaw'. Pa nve' e pu' 'i row me ne e, nve' e 'a Torēs. Mältëträg.

Sōwlē. Kaka 'apän e wöte ti mqē' sōw kē gēn. Kaka pän e mqē' ēgēn.

† **Wolta Robin** †

Lalngetak, east Vanua Lava

31 July 2003

Nvāv `ām mōn ē Qet

† *Wolta Robin* †

Lalñe'āk
(31 July 2003)

Ē rege 'og'og sag Lēseper e.
Tär 'og'og kene, 'og'og e, ē Qet tēr. Ē Qet
tär e 'og'og sag sā Lēseper ow. Tär ge
'og'og e, sōwlē ~

Ērge poe mōgōn e tek: “Ei! Gät van e 'ār nok?” Wē
“O, ge itōk!”

Alē tär van. Tär van sar e tär 'ār nok.

Ērge 'āwān 'ār wā nmēlēs e; ērge 'āwān 'ār wā
nkala' e; ērge 'āwān 'ār wā nqu'u'u e ~ Tär 'ār
ges nok 'ān 'ere ge now.

Sōw tär 'ā~'ār, sōwlē ē Qet 'āk 'i row lē qek e.

Ē Qet 'āk 'i row lē qek e: tär 'ā~'ā~'ār ewa tär mōl me. Tär mōl me, tär wā "E! Ē Qet e, ti mörös 'ä wē nvanvan sar e wē n'ār'ār rek nok mōn, pa ~ ti n'āk'āk e, 'āk'āk ges 'i lē qek."

Tär wā "O pa näk wē m'ār qē' nok mum ne ewa ~ na ne kumru sā mē susu kēlkēl rān ow."

Ewa "Óòó! Ē kumru! Nē ge 'awi." So "Óòó, ē kumru." Wā "Óòó ~"

Ewa, kē nmā'av sag e, tär mōl me lē veṁö' e ti nvērēn: "Ei! Kimi m'ār qē' nnok?" Wā "Óòó, niv! Kēm ē 'ār qē' 'ä ki'is; 'alōw e kēm van kēl lik."

Wā tär van kēl. Tär van sag, tär 'ā'ā~ 'ā~ 'ā~ 'ār e, tär mōl me.

Van e, tär 'ā'ā~ 'ār ane wā, ē Qet e nkālrāk sag e ti nvan. Ti nle npārpār mōn ti nvan.

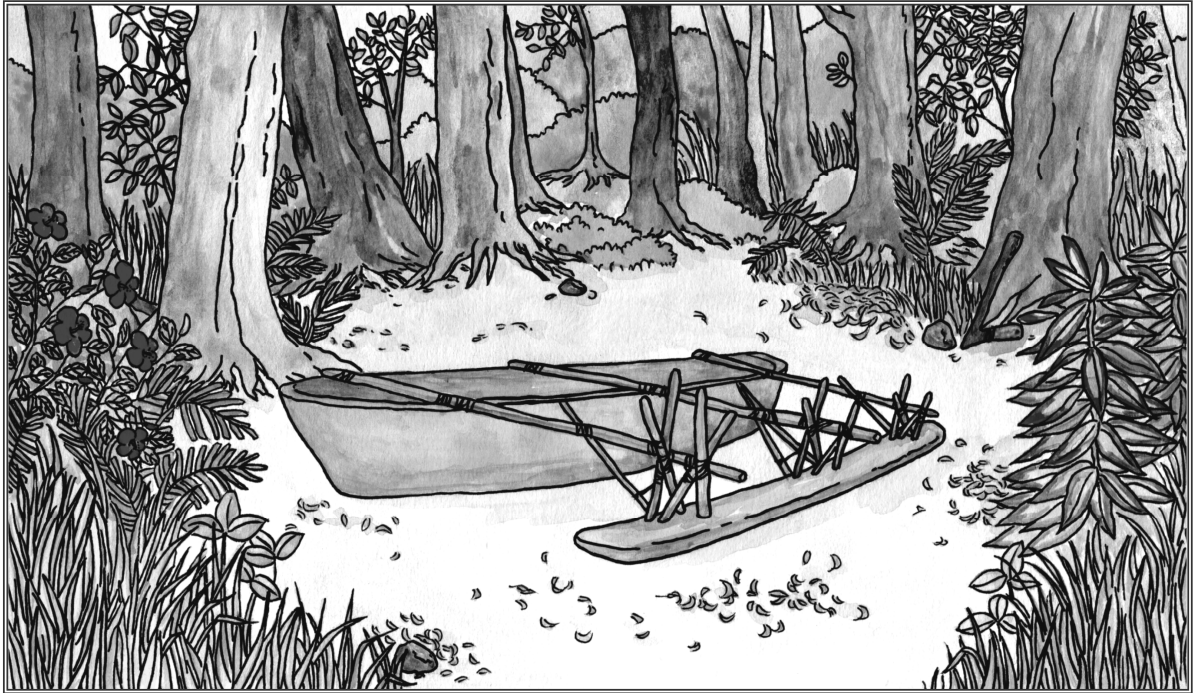
Ti nva~van, van kal sar 'ān 'ōw e, ti n'et e nnānār. Nnānār 'är 'i, ge 'ägēlgēl. Ge 'ägēlgēl! Mvan sag.

Ti m'ār. 'Ār 'ār 'ā~ 'ār, 'ār qē'; 'ār le' sōw, 'ār kirmö'. Sōwlē, ti n'ār.

'Ār kirkirmö' mākä wö' vavavan, qē', ti nwālāk. Wālāk rākrāk 'en 'önö 'ār'ār now.

Wālāk wālāk wālāk wā— wālāk, wālāk qē': sōwlē, ti n'ār. 'Ār lölögi.

Ti n'ār 'ār 'ā~ 'ā~ 'ā~ 'ār qē': sōwlē, "Oh, mpas gēn ki'i. 'Alōw e nē kvan kēl me nē mak 'ār rāk lik."

**Sōwlē, ti nmōl e, sōwlē, n-Mārāw nvan me.
N-Mārāw nvan me e wa ti nvël.**

**Ti nvël vël vël vël vël vël vë~ vël, vël qē'. Sōw ti
n'ap kal. Ti n'är 'ëgëlgël.**

**Ti n'ap kal sag ti n'är 'ëgëlgël, e ti nvël sã n'uvugi
ow.**

**Ti npë' me nmasre qe'-'är'är e m'og'og vāvlākreg 'i
e: ti npë' me, pë~ pë', pë' qē' me, e ti nvël vël
vë~ vël, vël qē', n'uvugi.**

**Vël qē' e vël sag lē lañsigi. Vël qē': sōwlē. Ge e ti
n'og e, n'är marmar.**

Sōwlē. Wā ti nkal pa' kël, n'āk pa'.

E kē nmā'av row ne, tär van kēl ne, ti nvan.

Ti nva~va~van, täñ sag e, e ti n'et e, nnānār e māl 'är 'ēnēnē kēl!

E ti wā "Ar! Nnānār e, nē m'är le' 'i lē nor e, sōw e māl 'är 'ägēlgēl kēl." E ti n'är.

Ti n'är, 'är 'är 'ā~ 'är, ti n'är qē'. 'Är le' kēl sōw, ti n'är kirmō'. Ti n'är kikirō' mākä wō', nva~van, qē': ti nwālāk.

Wālāk wā~ wālāk, wālāk qē': ti n'är. 'Är lölögi.

'Är, 'är 'ā 'ā~ 'är e sōw wā "Oo! Māl qē'. 'Alōw e nē kvan kēl me, nē mak 'är rāk lik".

Wa ti nmōl. Ti nmōl row lē qek e, nvan row e: nkal pa' row lē qek e n'āk 'i.

E ērge mōgōn e, kalkal lulu me: "Ēi!"

**'Et sar e, ē Qet e, 'āk 'i sar e, nsuwsuw mē n'uwas!
'Äk 'i ne, n'ärpän ne, n'uwas ges.**

E~ ti n'ā'ā~ 'āk 'i ne e, ti nvērēn tär row: "Ēi! Kimi māl 'är qē' nnok mumi?" So "Oo! 'Alōw e kēm van kēl lik, ē qē' 'ä ki'is."

Tär 'är, 'ā'ā~ 'är ne. Ti wā "Kēm mak van kēl lik 'alōw." Wā "Itök."

Kē nmā'av sag, tär van kēl. Tär van kēl sar, ti nvan kēl.

Ti nva~va~van, van wās sag e: ti n'et e, nnānār e,

n-Mārāw
māl 'ap rāk kēl.
Māl 'är 'ēnēnē kēl.

E ti n'ār. 'Ā~ 'ār, 'ār le'. Ti
n'ā'ā~'ār, 'ār le': ti n'ār kirmō' ~ ti
n'ār wēlmara ~

Ti nwālāk wālāk wālāk wālāk, wālāk qē': ti
n'ār lölögi.

'Är lölögi nvan vavava~ van, wā "Oo! Māl
qē'! Sōwlē, nē kmōl." Sōwlē ~

Ti nmōl mākä ne o ti mmōl; ti m'añ sōw, mle
rāk nvālgi vōwal. Masre 'är'är sā ti m'är 'i.

Ti mle rāk masregi vōwal, ti mmōl row mākä
ne, pa ~ mvan row e ti mōl qäl'ä, pa m'är
pa'.

'Är pa' wēl lē n'uvu 'enge vōwal, ti n'är 'i
mak 'et gēr. "Wē nsāv ne nlele kal nnānār
e?" Ti m'är 'i, m'et gēr, 'et gēr 'e~ 'et e, ti
n'et e, n-Mārāw e nkal lu.

Mārāw e nkal lu me ne, van me ne, ti
nvēl vēl vēl vē~ vēl, vēl qē' nlañsigi ~

Vēl vēvēvēvēl, vēl qē', lē lölögi ~ Vē~ vēl,
vēl qē'! E sōw ti n'ap kal. Ti n'ap kal sag mākä
ne, ti wā "Ē!"

Ti mvël e n'uvugi. Vël vë vëvëvël, vël qē': "Ē! Pa nmasregi vōwal e niv!"

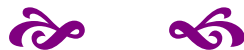
Ti msëk. Ti msëk. Sëk lu wël ne, sëk lu sōw ne, sëk lu sōw wël row ne, sëk lu sar ne ~ Óòó, ti 'esgö' qäl'ä.

"Ē! Masregi vōwal e ge la'i! Në k'esgö', në kvā'āk lik wël e wā nqē'."

Ewa ē Qet e nrow lu! Ē Qet e nrow lu wā "Ēi! Nāk ne sa tata nnok muk e wā nāk 'ap'ap kal kēl ow, wā n'är'är 'ēnēnē e? Kēi, në mē lān ma' nāk sa ti wow! Në ge lān ma' nāk sa ti wow!"

E ti nvan sar e wë nlān ti: e nMārāw e wā "Ēē! E n'og 'en vusvus në! Nāk 'og 'en vusvus në! Pa itōk. Nok mum, në ge 'ār!"

Sōwlē. Wā "Pa nāk 'en galgal! Si nāk wë mgal në, në ge van me në ge vus nāk."

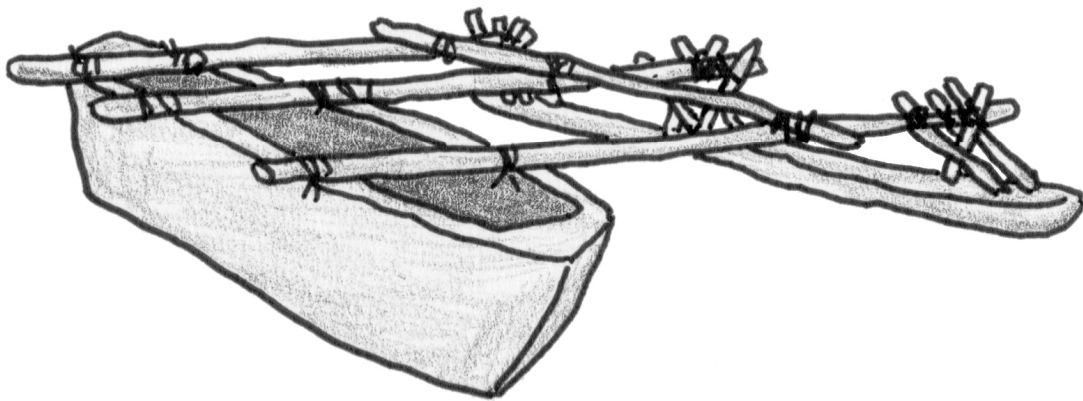

Sōwlē. Ē Qet nmōl.

N-Mārāw 'og 'i, ti mta ta ta ta, nok e mqē', ti ntek mēn ē Qet.

Tek mēn ē Qet e wā: "Nāk van sōw, nāk 'et'et gër wā, nmäläg wë mkal sar 'ān 'ōw e, nāk 'et wë, kē mmälägläg e wa nwät wë msōw ~ wā nāk wë m'et wë npē wë mvala e, pa npē vala row ne e, nok mum e now. Nok mum e nkal lu row."

Ti wë mvan qēl kēl row, m'og vavan e wa ti n'et

**sar e: nmäläg e mqōñ qōñ qōñ qō~ qōñ, qōñ kal
me ne, wät e msōw wal.**

**Ti mwät wät wät wät wä~ wät, pē nvala! Pē nvala,
mle van sōw, le rak nok mun ē Qet ~**

**Van 'ö' van 'ö' va~ van 'ö': näk ge gäläl 'i sag Arev
e? Näk ge gäläl 'i Arev? Row me nve' lowo sā
pu' 'i ow, pa n-Mārāw. N-Mārāw se now.**

Van row me, wät e nmāmās, wā npē e nmāmās.

**E sōw e nok mōn ē Qet e npu' lāv ekene. Npē
nmāmās ne e, ē Qet mvala qēl row ne, n'et row
e: nok e pu' 'i.**

**Ērege ne mvan me e māl ta qē' nok mōr. Tär rev
qēl row lē naw e. Ven 'el'el sag rān ewa, nok e
nrēr.**

**Ta~ ta ta, nok mōgōr ne mrēr qē'. E ē Qet nrev
row mōgōn ne, nven kal sag rān e, ti mvan
va~van lu row ne, le n'ōw wa: "WUÑ! WUÑ!"**

Tär wā: "Qet e m'ār nok mōgōn ne mǎñās?

— Wēsī, gāt gālāl 'ä!"

Van van vavavan e: "E! Gāt van 'ān 'ōw pē tisiñ?

**Gāt van 'ān 'ōw pē tisiñ, 'alōw; pa kiri wō', gāt
van pē sis wotrāg."**

Sōwlē tär van, tär van, sis wotrāg qē', tär van.

**Van van van va~van: kē mā'āv sag ne, sōw tär
kālāk ne, mm!**

**Tär māl ta qē' nplan pän, nplan mōgōr, so wē tär
van e tär pēl sā nnok ow.**

**Tär van van va~van, van sar ne e n'āwān e wā
"Ē nē sā kowow." Wā ti nkal pa' lu sar ne. Tär
van va~ van ewā n'āwān e wā "Ē nē köwö!"**

**Tär va~va~van wā paspasnegi, ē Qet. Ewā lē sa-g
e rān 'ōw!**

**Van sag e mtata qē' mōn e, ven ve~ ven, ven kal
sag, nta qē' ngaga. Wōle ngaga e nvan sag e ti
ge gon varge.**

**E tartar, sā nmen ow. Row qēl sōw lē ngaga ne wa
ti n'u'.**

**Ta qē' sōw, pu' kēl sar lē lölögi ewa: ērge e
rowrow lu kēl ne, tär va~vavala e, mqēl row le
vunu e; e tär 'et e, nrāñār. Nrāñār e pu' 'i.**

Sōwlē wā npulsālān ē Qet.

**Sōwlē tär m'añ sag ne wā msev nve'el ge mǎn;
sōwlē wā mle gōnōn ē Qet.**

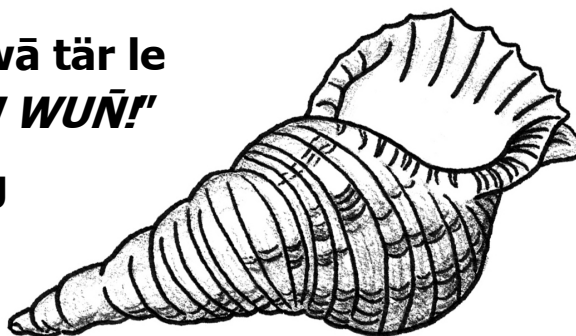
Van row, rev sur nok ne tär su lu row ne wa, tär van.

Ē Qet pu' 'i sag e.

**Tär su ~ su e, su row ne, wā tär le
n'ōw e, iv: "WUŃ! WUŃ! WUŃ!"**

**Qet wā "E! Tär mgal mālāg
nē ēgēn! Tär mvan me,
tär mle nok muk,
wā..."**

**Ti m'añ sag kene, ti wē nrev sur ngaga pa nge
misin e, ti... mm! Ti mta kirmō' ngaga ne, ti
mvala!**

**Va~vala, mqēl sōw e, kal pa' row lē qek, nrāñār e
pu' 'i.**

"E, emö! Ērge wō' mle nnok muk?

**— Ooh! Tär māl le! Mle nnok mum, tär msev nve'el,
sōwlē wā mle npulsēlēm! Tär māl van.**

— O, itök."

**Van sar e, mle nwomi'ig. Pa nwomi'ig e, nge
marañ, pa nvingi niv!**

Qērē' rāk nmā'ān, nēs sōw nve'el.

**Sōwlē, ti nvāv wēl sir nrāñān e wā "Ēi! Emö! Nē
kqēl sōw lē nwomi'ig wō', wā nāk qēsēs marmar
sōw wā nāk sēprē nē row lē naw gēn."**

**Sōwlē, ti nqēl sōw, nrānān e nqēsēs marmar qē'
sōw, nqēsēs marmar, sōwlē qev'ē rāk row lē
naw ne.**

**'Ev'ē rāk row ne, nmi'ig e ti mvala wal! Ti nvan van
va—van e, ti mvan sag, nvesöv tär.**

**Tär susu 'i köwö', wā nmi'ig e mvan me, mvan sag.
Ewā nmi'ig e nkēl me.**

**Sal kēl me nvan va—van ewā ntān. “Ē! Nmi'ig!
Salsal 'i ne, ngäk!”**

Ewā tär le rāk sag e wā ~ ti npisis.

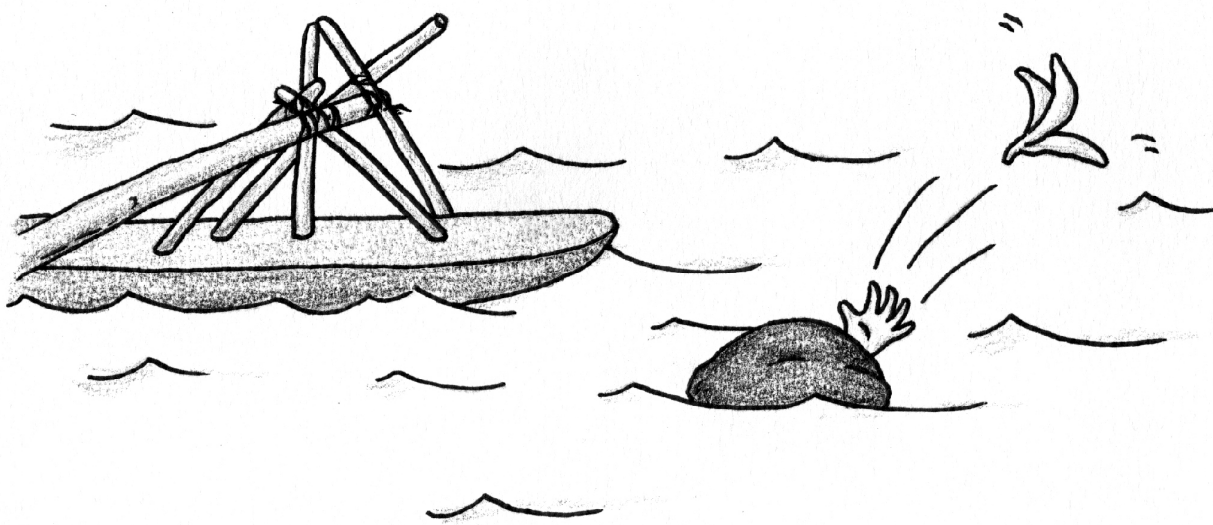
Alē, wā “Mmh! Mi'ig ane nge pōn!” wā sēprē rāk.

**Ta mākä ne van va—van ewā: “Ē! Gät gen ve'el?”
Alē tär le rāk sag nve'el e: gul gul gu~ gul gul
qē', gen.**

Ewā ē Qet e nle rāk, ve'el gān e, ngen.

**Ewā tär 'ev'ē rāk wēl nvin ve'el e lē naw, e
ngunugi ti nvasnē.**

**Vasnē vasnē—vasnē wā: nvin ve'el sal 'i lē naw ne
ewa: “Ngät, sal 'i ne, wā wēl ne, ngān ē Qet.”**

So "Ō! ē Qet e, Qet sāv ne? Qet e, 'og 'i sar 'ān 'ōw e, titisiñ gān!"

Tär van. Tär van van ~ van e, 'et e nmi'ig e nsal me. "Ē! Nmi'ig e sal 'i ne! Oo! Salsal 'i ne, nge itōk wal!"

Ewa ti ntān va~ van, wā ntān ewa nle kal sag e wa ti npisis ewa npenegi e npōn lu row ewā: "Mmh! Nmi'ig ane nge pōn!" Wā tär seprē. Ewa nmi'ig e nvan.

Tär wowo mākä ne... Tär van va— van, van van sag nognog sar sir n-Lokon. Tär nognog sar sir n-Lokon wa! ē Qet e nvan 'ëw'ëw!

Van va~n van, tān sag vunu vōwal. Pa nvunu mōn ē Vārvañ.

Van sar ow, van kal sar lē woñën ne; van sar lē woñën e, rem sag rān vāt.

Rem sag rān vāt mākä ne, sōwlē, mak pu' 'i mak 'etgër tär.

Tär su sar, su sar. Su sar, su sar su— su, su kal sar ne ~ Tär susu sar e, npulsālān ē Qet wā "Sar e ē Qet e sar e, pu' 'i ne!"

Tär wē "Kävä ne?! Ē Qet e la'i sar a Vunulāv e, sōw! — Sar e ē Qet e, sar e pu' 'i ne! — Óòó?! 'Irgi?" 'Et'et sar: "Oh! 'irgi! Sar e ē Qet e pu' 'i gēn! — Ekēh!"

Tär su sar su— su, row pu' sar lē woñën: ti nrow qēl. Row qēl sōw, nvan row.

Van row e: “E?! Ē sē mtek mē kimi wē kimi le nok muk?

Gunugi wā: “Ērge now! Tär mvan me, van me, mle nē, wā van row e, kēmēm mle nok mum e, van 'ö'.

— Oo! Kimi mle nok muk, kimi vērēn qäl'ä nē? Kimi mle npulsäläk, van 'ö' me?! Sōw, ge itök!”

Ti m'är kāl ok ne ēgēn.

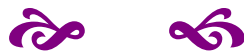
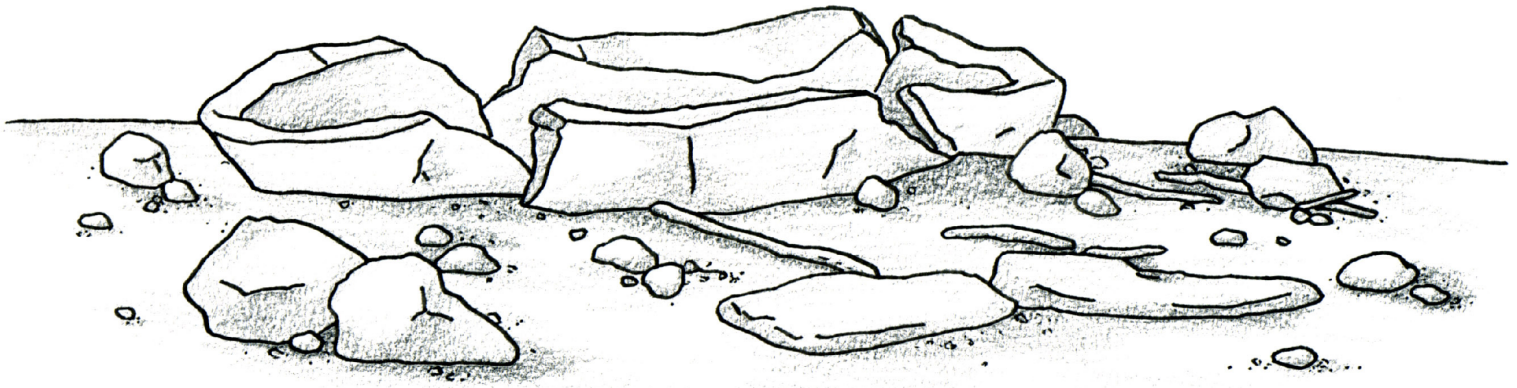
*Tartar ok e ok e
Wo iō kan si
Wo iō kan Maraw ē
Sis wetrag e
Wo men si tēgē
We ok ti mēdudun*

Pañ! Kālgi, kāl ok māl mowor. Māl 'ār wor.

Ti nvan kēl vālgi, row lē keregi.

*Tartar ok e ok e
Wo iō kan si
Wo iō kan Maraw ē
Sis wetrag e
Wo men si tēgē
We ok ti mēdudun*

“Hmm!” Nqē' ēgēn, nok e māl mowor qē'.

**Tär varkal e ne, tär pu'pu' 'i wā tär 'et sar e,
Vārvañ e nqēl row me.**

“Ē! Kimi mvan lu me kāvā ne?

**— Óòó, kēm mvan lu me sā rān nok wow. Pa kēm
mvan me köwö' wā ē Qet e m'ār worwor nok 'en
kēmēm. Pa... wöle niv nekē sā kēm ge van lolon
wā 'og lon, wē mak 'esgö' nme'esal e mak mōl.**

**— 'Irgi? Ge itök! Inē, nē m'o~'og masgēk e, pa nē
mak 'esgö' vuvuluk ekē gēn. Sire, auu! nē m'og
masgēk e, nkaka wal qäl'ä; kē nrevrev mākā
wö' e, nē kēn sur e nē kmi'ir. Kiri wö', pa gāt
kaka.**

— Ge itök!”

**Tär van. Nle tär ne, tär varkal sar lē vunu, lē qek.
Ta ngengen, tär gengen; tär mta qē', tär
mgengen qē': sōwlē, tär 'og 'o~'og, kē mqōñ.**

**Kē m̄qōñ e, tär 'o~'o~'og e ne, tē wā: "Ēi! Ērge!
Kimi ge mi'ir lē gemel. Kimi ge mi'ir lē gemel, pa
inē nē ge mi'ir lē qek.**

**— Óòó, nāk mē mi'ir lē gemel! Sire ngemel mum.
Pa kēmēm ge mi'ir lē qek.**

**— Óòó, nē ge mi'ir lē qek, wē kimi ge mi'ir lē
gemel."**

**Tär 'o'o'o~g e, m̄qōñ e wā "Ērge! Nē kmōl ēgēn, nē
kvan e kmi'ir. Nē kvan sar e nē kmi'ir." Wā
"Itōk!"**

**Ti nvan ~ van sar e, wē nmi'ir; pa ti nvan sar, ēn
sur sōw, 'āk rērēñ wēl e, n'āk 'i.**

**Ērge e vāñārñār, kaka, kaka, kaka, van van
va~van van e, e ti tek wā "Ēi! Gät mi'ir ēgēn!"**

**Sōwlē, ē Qet nkālāk sag e ti ngin wor npākso.
Npākso, mākä gēn. Kālāk sag, ngin wor e, tär
qē' sar. Tär qē' sar ne e, tär mi'ir lon.**

**Kē m̄qōñ ne, ti nrēñ e kē niv 'āñsār wē ntata
tērtēr, wē ntektek si nta mākävā ne: òóó.**

**Ti n'ā~'āk e, nrēñ: "O, tär māl mi'ir!" Ti nle nqörōñ
mōgōn e tē ngāv lu!**

**Van row me ne, sēsēk tär. Sēsēsē~ sēk e, sēksēk
lēge tär. Tär māl mi'ir qē'.**

"Tär mi'ir kävā ne?" Ewā ti nmōl kēl.

Van sar e; ewā kē mmeren e
ne, ti nrēn row e wā
“Auu!” Tār ta 'i nkaka row e, e
nqē' ne, kaka solsol wā ~

Van row me: “Ē! Lēlqōn e, nē mvan
me gāt wē kaka ilik, nē mta 'et
sōw wē nē kmi'ir, nē mta sōw pa,
nē kmimi'ir lēge. Nē ktētēt wā `O,
*nē kvan kēl row e sir ērege row e
kēmēm kaka ilik!* Nē mvan me
msēk kimi sē~sēk e, kimi niv e,
kimi mmi'ir kāvā ne?”

E, Tagar Lēlqōn. Tagar Lēlqōn wā
“Ē Qet e ti mgin wor sā npākso ne
pa kēm mmi'ir lon.”

Ewā ~ tār 'o'o'og, kē nqōn. Tār kaka
wēl vavavan e ti wā “Ēge! Nē
kmōl ēgēn. — Itōk. Mōl e mi'ir.”

Tār 'o'o'o~'og e, e tār wā “Ē! Sōwlē!
Gāt mi'ir?”

Sōwlē, ē Qet kālāk sag e, ti ngin
wor n'ilqōsqōs. N'ilqōsqōs ti ngin
wor. Tār qē' sar lon, mi'ir.

Van van ~ van e, kē nmeren.

Kē nmeren row ne e, ti wā "Ēi! Lēlqōn e, nē mvan me wē gāt wē kaka ilik, pa kimi e niv e, kimi mvan kāvā ne?"

Wā Tagar Lēlqōn wā "Ē Qet mgin wor sā n'ere 'ilqōsqōs now, pa kēm mmi'ir lon."

Sōwlē tär van. Tär van täñ me lē 'ēqē. Van le nqä' e, le n'āwāp e ~ le ntōva e ~ le nli' e ~

Tär van me e tär peleñ nev.

Tär peleñ nev, tär qāñris. Tär qāñris, 'ā~ 'āk nmonog, alē tär lik tär gengen.

Van va~ van. Sōwlē, tär 'o'o'og ane, kē nqōn.

"Sōwlē ērge, nē kmōl 'en kimi ēgēn, nē kvan e kmi'ir ēgēn." Wā "Ge itōk, van e mi'ir!"

Tär 'o'o'og e, ti nrēn e, ekē m'āk'āk rērēn qē'.

Wā ti nkāl rāk e, nvan row. Sēk tär ewā wē nvus tär e wā ~

Manegi ē Qet māl gin wor nmeg'āv. Māl gin wor nmeg'āv ne tär māl qē' sar lon e māl mi'ir.

Mā'āv sag ne, ti nrēn row e: tär kohet 'i! kaka 'i!

Ti nvan row wā "Ērge! Lēlqōn e nē mvan me, nē ge

mörös në kvan me gät wë kaka ilik, pa në msëksëk lëge kimi! Kimi mmi'ir kävä ne?"

Tagar Lëlqön wā "Ē Qet mgin wor sā nmeg'āv now, pa këmëm mi'ir lon.

— Ē! Sōwlē... Kiri wö' gät ge qānris. Qānris gät. Gät van lik lē n'ēqē."

Tär van lē 'ēqē; tär ta nqä'; tär ta n'āwāp; le ntöva, le nli' ~ Tär van me, peleñ lik nev.

Va~van, nev mgen, tär kekere' ~ tär mëp sag nqä', rān e nqānris, tär qānris.

Sōwlē. Rëk rāk kal sag ~ Tär ge pu' 'i, pu' pu' ~

"Ekēh! Ērge! 'Āvru! Gät e nniv mōt naw. Gät wë liñ kiri sā lē 'āwāp ow! Sōwlē! Ē nāk! Nāk vala row e nāk saw naw! Nāk 'iriñ nnaw lē vepē ne, nāk vala 'ör kal me, gät liñ kiri lē n'āwāp. Gät wër kiri."

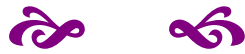
Ē Qet wā "Nāk wë mvan row, nāk vā'āk sur sōw nvepē.

Nër lowo 'är 'i e. Pa ti mñara sōw lē 'an.

Sōw, nāk mē le sur nvepē, nāk van wël, ven kal sā rān nër now.

Ven kal rān nër ne: nāk ven kal sag, pu' 'i!"

E sōw, ti nvan row, le sur sōw nvepē e, n'āk 'i, wā nven kal.

E tär 'o'o~'og e, wā "Ēge wö' ge misin! Alē ē näk! Näk vala!" Ti nvala row vavavan, van row e wā nle sur sōw nvepē wā van wël e, nven kal.

Ewā. 'Og 'o~'og e, wā "Ē! 'Āvru e mvan row e mmisin! Tāru veror 'i row e lē nwoñen e. Alē ē näk! Näk vala!" Le nvepē wā nvala. Va~vala, nqël row e wā nle sur sōw nvepē wā nvan wël e nven kal.

Ewā tär 'og 'o~'og: "Ē! Ēge wö' mvan row e mqälän! Alē, ē näk!" Tär van van va~van, tär mqē' row, tär mven kakal qē' sag sā rān 'uvu ēr ow.

Sōwlē, paspasnegi e, ē Qet. Paspasnegi e ē Qet. Ti mvan sar e, mle nqörön mögön, mvan row me ~ E Vārvañ wā "Ei! Näk ta wë näk ge mörös wë ge, pa nē mē vus ma' näk sā kiri e!"

Van row me: row, row wël sur ti mākä ne: Qet nrow vāl qāñris.

Qē' tāru lik. Ewā ti nrow me sur ē Qet e, ē Qet ti nrow me ewā nle rāk ntö 'enge. Ta~ ta, ntö 'enge mqē'!

Sōwlē: ti mle npelel, npelel lowo.

**E ti nrow wël sur ti wë nlān ti ekene e ti nrow rāk
row kël me e nle sōw e ngëw e npur 'āwāp.
N'āwāp e, mnës sōw lē pelel.**

**Ti nrow me köwö', ti wë nlān ti köwö' e ti nrow me
köwö' e ti nrow sōw e ti ngëw kël n'āwāp e ti
nnës sōw lē pelel.**

Ewā "Ē! Nāk wë mta~ ta e, nē ge lān ma' nāk kiri!"

Sōw e ti "Nniv! Nāk ē lān ma' mān nē 'ä!"

**Ewā nvan va— van row ne, tǎru van van van, van
telne' nqānris ne: Qet nnës qē' n'āwāp, nës qē'
nqä'. Nës qē' nqä' sōw lē pelel, 'ör rāk.**

Sōwlē, ti nrow wël sur ti wë nlān ti e, ti nrow rāk.

**Row 'är row gēn. Ti nrow wël sur ti e, ti nrow rāk,
row 'är row gēn.**

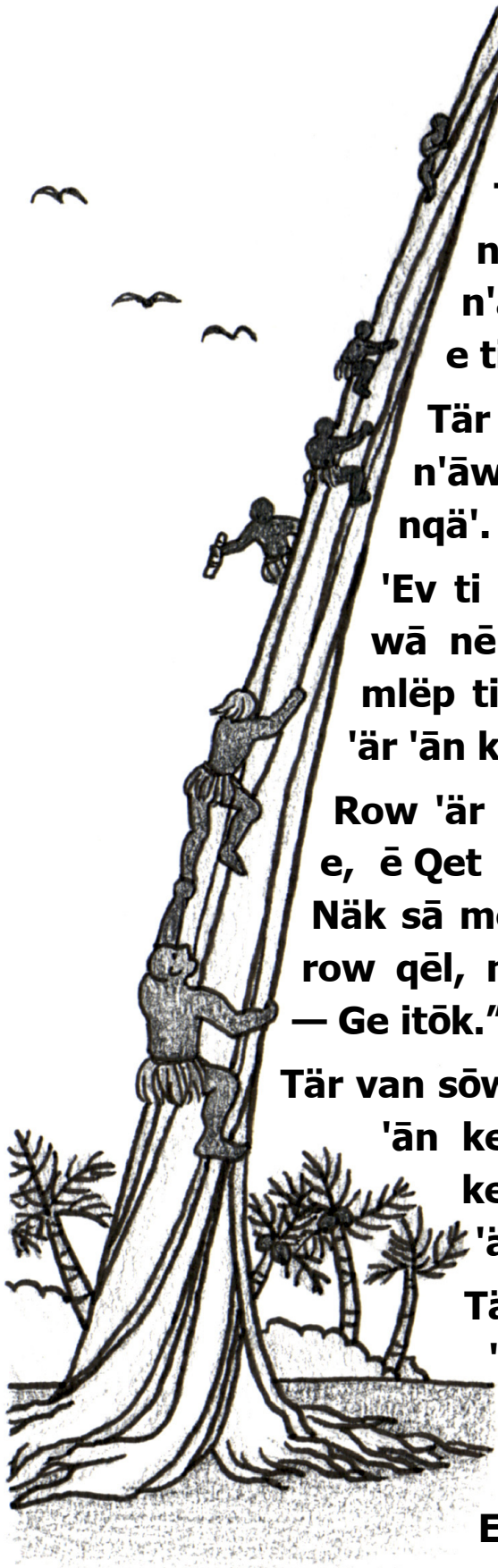
**Tǎru vālānlān row, van row van row van vavavan
e, nēr e 'är 'i e ge nāra wal sōw lē 'an, mākā
gēn.**

**Va— van, van row me wā ti mrow wël lik sur ē Qet
e wë nlān ti, ē Qet nrow kal rāk.**

**Sal rāk sag ne, mrow 'är wal sag 'ān nēr ne, ti wā
"Nēr! Ēlē!" Nēr e ēlē, ēlē van va van. Sōwle ti
mven kal sag.**

**Ti nvan sag van sag ven veveven e wā ntān mā tǎr
ewā, ē Qet e nle npur 'āwāp ge vāvāt ewā:
Mmh! ia!**

Ewā ti nmes lu sōw ne, nvan. Tān sōw lē 'an ne, ti

nkālāk sag e nvël kël ti.
Vël vël vë~ vël, vël qē',
e ti nven kël.

Ti nven ve~ven e ven ven
nognog sag e, ē Qet ngëw
n'āwāp e nqās sōw lē nogon
e ti ngāv lu sōw ne, nvan.

Tär ta va~van mäkä ne e,
n'āwāp mqē', tär m'ev ti mē
nqä'.

'Ev ti mē nqä' van van va~van,
wā nēr e mlöp ti mäkä wö'. Ti
mlöp ti sag ne, ti mva~van, row
'är 'än kele qek sā sag Lēseper.

Row 'är sōw rān kele qek Lēseper
e, ē Qet wā "Ēi! Tagar Lēlmeren!
Näk sā mē row qēl 'ëw'ëw ow. Näk
row qēl, näk 'ör marmar nlañsi ēr!
— Ge itök."

Tär van sōw vavavan, row 'är sōw qē'
'än kele qek. Row 'är sōw 'än
kele qek mäkä ne: m'är 'är
'är 'är 'är 'är ~

Tär 'ösōw 'ösōw 'ösōw
'ösōw ne, ti vanvan 'i me
sag e. Ge ven 'i me, ge
ven 'i me, ge ven 'i me.

E ti ntek sōw mēn ē Qet so:

**“Qet! 'Okī'i tata magarsän
nē! Nāk 'en vövökö nlañsi
ēr! Nē ge mörös nē kqēl
rek sōw sir kimi!”**

**Pa “Óòó! Nāk mta sir kēmēm
ge se', e pa...”**

**Va~van, paspasnegi ē Qet
nrow qēl sōw 'ān kele qek,
ti m'añ rān nlañsi ēr e, ti
mvökö nlañsi ēr ne ti
mva~van, qälāñ lu sag
gēn.**

**Sōwlē Vārvañ ma' qälāñ wal.
Ma' qälāñ wal e nē ge
gālāl 'ä wā ti mmes kävā
ne.**

**Sōwlē. Ne, nlañsi vāv 'ām e
mqē' sōw ekē gēn. Nlañsi
vāvāv e mqē' kē gēn.**

**Wā Qet tār mōl kēl sōw lē qek.
Mqē'.**

